

S Z E R K E S Z T Ő I Ü Z E N E T E K

N. T. Budapest. — Önnek teljesen igaza volt, amikor a levelében említett társaságban azt állította, hogy a katolikus egyház nem „bont fel”, és nem is bonthat fel egy érvényes házasságot. A katolikus tanítás szerint a házasság isteni intézmény és így vonatkozik rá a szentírás szava, amely szerint, amit Isten egybekötött, azt ember ne válassa szét. A házasság azonban ugyanakkor emberi intézmény is, amelynek számtalan jogi vonatkozása van és szervesen kapcsolódik a mindenkori társadalmi struktúrához. Ez tette szükségessé, hogy az egyház ne csak szentségileg, hanem jogilag is rendezze a házasságok kérdését. Ennek a rendezésnek során — már csak az esetleges visszaélések elkerülése érdekében is — óhatatlanul szükségessé vált bizonyos, inkább jogi formások előírása, amelyeknek megtartása épp oly elengedhetetlenül szükséges a házasság érvényességéhez, mint a házasságot kötő felek szabad elhatározása, amely a házasság eredeti alapja. A katolikus egyházban mindmáig érvényben levő házassági előírásokat a tridentini zsinat szabályozta. Az ott hozott döntések létrejöttéről a közeljövőben közöl külön tanulmányt a Vigilia. Azokat a házassági pereket, amelyekben legfelsőbb fokon a katolikus egyház legfelső bírósága, a Rota Romana dönt, helytelenül hívják „bontó pereknek”. Valójában ott nem valamely érvényes házasság felbontásáról van szó, hanem annak megállapításáról, hogy a szóban forgó házasság, még ha templomban kötötték is, nem érvénytelen-e mégis, mert megkötése nem felelt meg a katolikus házasság érvényességéhez szükséges lelki, erkölcsi vagy formai, jogi feltételeknek. Ami Napóleon kétszeres házasságát illeti, az sajátos és egyedi eset, amelyet nem lehet elválasztani a kor zűrzavaros politikai helyzetétől, hatalmi harcaitól. Tény az, hogy Napóleon eredetileg csupán ún. „forradalmi”, vagyis a mai fogalmak szerint polgári házasságot kötött Josephine-nel. Házasságuk egyházi megáldására csak a római császár-koronázást megelőző éjszaka került a legnagyobb titokban sor, az asszony kívánságára és sürgetésére. A szertartást Fesch prélat, Napóleon nagybátyja végezte. A feleken és rajta kívül senki sem volt jelen. Később, a francia püspöki kar (és nem VII. Pius pápa) éppen azon a címen mondotta ki érvénytelenné ezt a házasságkötést, mert szerintük formailag nem felelt meg a tridentini előírásoknak, amelyek két tanú jelenlétét és a menyasszony lakóhelye szerint illetékes plébános által történő előzetes tudomásulvétel és bejegyzést írják elő. Ezt a döntést, a katolikus voltára egyébként nagyon büszke Habsburg-ház is minden további nélkül tudomásul vette, amikor hozzájárult Napóleon és Mária Lujza házasságkötéséhez. Az esettel kapcsolatban természetesen joggal fel lehet vetni a kérdést, vajon a francia püspökök döntésében és a döntésnek a katolikus hatalmak részéről történő tudomásulvételében nem politikai szempontok játszottak-e elsődleges szerepet, míg azok a formai hibák, amelyekre Napóleon hivatkozott, csupán a célszerűnek ítélt döntés többé-kevésbé megfelelő jogi alapját biztosították? Lehet, hogy így volt. A dolog lényegén azonban ez mitsem változtat. Kétségtelen ugyanis, hogy az illetékes egyházi bírói hatóság ma is csak az eléje tárt jogi szempontok és az elhangzó vallomások alapján tud ítéletet mondani. A lelkiismeretekbe nem tud betekinteni. Már pedig ezekben a kérdésekben végső fokon a lelkiismeret szava a döntő. Nyilvánvaló, hogy magát a Rota Romanát is félre lehetne vezetni hamis, vagy a tényállást az érdekelt fél szempontjából kedvezően színező vallomással. Aki azonban így járna el, maga tudná a legjobban, hogy ezáltal súlyos bűnnel terheli a lelkiismeretét, amelyet nem lehet olyan könnyen félrevezetni, mint a külső világot. Sőt azt is tudná, hogy a félrevezető vallomással kicsikart döntés, bármilyen magas egyházi bírói fórum hozta is azt, valójában érvénytelen. Éppen ezért, az olyan valaki részéről, aki a hitét komolyan veszi, semmi értelme sem lenne az ilyen eljárásnak. És nyilvánvaló az is, hogy Napóleon kétszeres házassága valójában nem az egyház ügye volt, hanem Napóleoné. Az ő lelkiismereti ügye, amelyért neki kellett a legelső bíró előtt számon adnia.

„Lygia”. — Nagy megértéssel és szerető együttérzéssel olvastuk levelét, de mindjárt előljáróban meg kell mondanunk, hogy mi a helyzetét a leírottak ellenére sem látjuk annyira tragikusnak, mint amennyire felzaklatott idegállapotában ön most érzi. A levelében felvetett problémák jó része sajnos nem alkalmas a nyilvánosság előtti tárgyalásra, éppen ezért elsősorban azt tanácsolnánk, ha jónak látja, keressen fel minket a hét első napjaiban a szerkesztőségben (a közbeeső szabadságolások miatt július eleje után) s akkor beszélgethetnénk ezekről a kérdésekről is. A szüleivel támadt sajnálatos nézeteltérésnek vannak azonban olyan vonásai is, amelyek elég gyakoriak és általánosak. Sajnos, sok példa van rá, hogy a szülők félreértett szeretetből és gondoskodási kötelességérzetből nem képesek tudomásul venni, hogy gyermekeik felnöttek, önálló gondolkodású személyiséggé váltak. Egy huszonegy éves lány, nagykorú és felnőtt ember még akkor is, ha egyetemi tanulmányai miatt és azok tartamára, még anyagi függőségben van szüleitől. Erre az anyagi függőségre való hivatkozás egyébként jellegzetesen a polgári gondolkodás maradványa; ezt nyugodtan megmondhatja szüleinek, akik szívesen hivatkoznak arra, hogy éppen a polgári gondolkozással állnak élesen szemben. Az, hogy a nagykorúság csupán „kötelességgel”, de nem állampolgári „jogokkal” jár addig, amíg az anyagi függőség tart, nyilvánvaló tévedés és a magyar alkotmány tételes rendelkezéseivel is ellentétben áll. Ezt szüleinek kell a legjobban tudnia. Persze mindenképpen áldatlan állapot, ha szülő és gyermek viszonylatában ilyen természetű érvekkel folyik a vita, és mindent meg is kell tenni annak érdekében, hogy a felmerülő problémák megvitatása, ha véggépp elkerülhetetlen, ilyen síkra terelődjék. Hinni kell a türelmes szeretet erejében, amely végül is mindig győzedelmeskedik. A keresztény ember egyik legfőbb erénye a szelídség, a legélesebb viszályok fölött is átnyúló jóakarata, amely a legmeggyőzőbb érv is egyben. Nagyon megnyugtató ebből a szempontból az a megértő szeretet, amellyel a felmerült ellentét ellenére is szüleiről ír. Völegényével együtt igazuk van abban, hogy nem akarnak addig összeházasodni, amíg egyetemi tanulmányait be nem fejezte. De már nincs igaza akkor, amikor felveti a kérdést, hogy az adott esetben „becsületes dolog-e elfogadni”, hogy szülei taníttassák? Ez akkor lenne probléma, ha szülei vetnék fel így a kérdést. Erről azonban leveléből kitűnően szó sincs. Akkor pedig nyugodtan elfogadhatja ezt a szülői segítséget, amelynek célja végül is az, hogy az ön tudását gyarapítsák, önt a társadalom hasznos tagjává tegyék, és nem az, hogy a feltétlen engedelmisségét megvásárolják olyan kérdésben is, amely kizárólag az ön lelkiismeretére tartozik. Arra való hivatkozásából, hogy az új rendelkezés értelmében milyen kedvezményekben részesülnek a jövőben az egyetemen a jó, jeles és kitűnő rendű tanulók, arra következtetünk, hogy a jó tanulók közé tartozik és így a jövőben nemcsak tandíjat nem kell többé fizetnie, hanem még ösztöndíjat is fog kapni. Ez nyilván lehetővé teszi majd, hogy kisebb személyes kiadásait fedezze, és így lényegesen csökken a szüleire háruló anyagi teher is. Röviden összegezve az elmondottakat, ne keseredjék el, ne adja át magát a búskomorságnak. Ha jól körülnéz, biztosan talál megértő barátokat az egyetemen is. Az otthoni viszonyokra vonatkozólag pedig olvassa el sokszor, nagyon sokszor, Szent Pál első korintusi levelének 13. fejezetét, amely a szeretetről szól. Meglátja, erőt merít majd belőle.

„Életút.” — A római katolikus gimnáziumokban azoknak a szerzetes rendeknek tagjai tanítanak, amelyek a szóbanforgó iskolát fenntartják. Így például a szentendrei gimnáziumban a ferences rend tagjai, akik az egyházi kiképzés mellett a bölcsészkar megfelelő szakát is elvégezték. A budapesti Hit Tudományi Akadémiával kapcsolatos kérdésével forduljon közvetlenül az Akadémia dékáni hivatalához: Budapest V., Eötvös Lőránd u. 7.